

ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ

Παντελής ΛΕΚΚΑΣ, *Αφαίρεση και εμπειρία: μια φορμαλιστική θεώρηση του ιδεολογικού φαινομένου*, εκδ. Τόπος, Αθήνα 2012, 319 σ.

Από το προσκήνιο του προβλήματος, στην κεντρική ιδέα, την φορμαλιστική προσέγγιση με τις προεκτάσεις του εγχειρήματος, την αφαίρεση και την εμπειρία, την ιδεολογία και την θρησκεία, την ιδεολογική πολιτική, την ουτοπία και την εξουσία, το μεταθεωρητικό έλλειμμα, την ηθική και την λογική, την εργαλειακότητα της λογικής, τον ρασιοναλισμό της ιδεολογίας, την συνέπεια, λογική και ιδεολογική, διασχιζοντας την προνοετερικότητα, νεοτερικότητα, μετανεοτερικότητα, τον εκσυγχρονισμό, την εκκοσμίκευση, την εξατομίκευση, την ιδεολογία στην μετανεοτερικότητα καταλήγει στο θεωρητικό παρασκήνιο.

Εκδόσεις Νήσος (επιμ.), *Είκοσι χρόνια: Ζαν Πάουλ, Χάινριχ φον Κλάιστ, Γκέοργκ Βίλχελμ Φρίντριχ Χέγκελ, Χάινριχ Χάινε, Λούις Κάρολ, Ζίγκμουντ Φρόιντ, Βάλτερ Μπένγιαμιν*, Εταιρεία Μελέτης των Επιστημών του Ανθρώπου / Τοπικά, Νήσος, Αθήνα 2012, 97 σ.

Ζακ ΡΑΝΣΙΕΡ, *Ο αδαής δάσκαλος: πέντε μαθήματα πνευματικής χειραφέτησης*, μτφρ. Δάφνη Μπουνάνου, Νήσος, Αθήνα 2008, 126 σ.

Ο γάλλος φιλόσοφος Ζακ Ρανσιέρ γεννήθηκε στην Αλγερία το 1940. Υπήρξε μαθητής του Λουί Αλτουσέρ και είναι ομότιμος καθηγητής φιλοσοφίας στο Πανεπιστήμιο του Παρισιού. Τα πέντε μαθήματα-κεφάλαια του βιβλίου είναι: «Μια πνευματική περιπέτεια», «Το μάθημα του αδαούς», «Η λογική των ίσων», «Η κοινωνία της περιφρόνησης», και «Ο χειραφέτης και η μαϊμού του».

Μισέλ ΦΟΥΚΩ, *Η γέννηση της κλινικής*, μτφρ. Κική Καψαμπέλη, επίμετρο Μαρία Μητσούλη, Νήσος, Αθήνα 2012, 325 σ.

Τα δέκα κεφάλαια τιτλοφορούνται: «Χώροι και τάξεις», «Μια πολιτική συνείδηση», «Το ελεύθερο πεδίο», «Το γήρας της κλινικής», «Το μάθημα των νοσοκομείων» «Σημεία και περιπτώ-

σεις», «Βλέπω, γνωρίζω», «Ανοιξτε μερικά πτώματα», «Το αόρατο ορατό», και «Η κρίση των πυρετών». Τον Επίλογο ακολουθεί πλούσια Βιβλιογραφία.

ΘΕΟΛΟΓΙΑ

Βασίλειος ο Μέγας, *Ομιλία προς τους πλουτούντας*, μεταγραφή Γιώργος Κοροπούλης, *Η Αυγή*, 6 Ιαν. 2013, 31 σ.

Φυλλάδιο που διανεμήθηκε δωρεάν από την εφ. *Η Αυγή*, την Κυριακή 6 Ιαν. 2013.

ΠΟΛΙΤΙΚΗ

Σωτήρης ΒΑΝΔΩΡΟΣ, *Σιωπηλό βλέμμα: για την πολιτική θεωρία του Ρουσσώ*, Σαββάλας, σειρά: Κοινωνικές Επιστήμες, Αθήνα 2012, 380 σ.

Το πρώτο μέρος με τίτλο «Η κοινωνική κριτική» περιλαμβάνει τα κεφάλαια «Η αγωγή της όρασης», «Ομιλείν και φαίνεσθαι στην κοσμοπολίτικη μεγαλούπολη», «Η ένδυση ως ηθικό πρόβλημα του καθημερινού βίου», «Η θεατρική υποκριτική και κοινωνική υποκρισία», «Η δημοσιότητα καταστρέφει την αυθεντική έκφραση», και το δεύτερο μέρος «Το πολιτικό πρόγραμμα» περιλαμβάνει «Η γιορτή ως αντί-θέαμα», «Το επιτηρητικό βλέμμα», «(Μη) διαβουλευέσθαι στην πολιτεία του Κοινωνικού Συμβολαίου», «Η εύγλωττη γλώσσα».

Ηλίας ΕΥΘΥΜΙΟΠΟΥΛΟΣ (επιμ.), *Για μια δημοκρατική και οικολογική αριστερά*, Πλέθρον & Κέντρο Πολιτικού Προβληματισμού Μιχάλης Παπαγιαννάκης, Αθήνα 2012, 223 σ.

Πολυσυλλεκτικός τόμος που περιέχει συμβολές των Ηλία Ευθυμιόπουλου, Βασίλη Πεσμαζόγλου, Ξενοφώντα Γιαταγάνη, Νίκου Χριστοδουλάκη, Μάνου Ματσαγγάνη, Γιάννη Συκιώτη, Νίκου Κ. Αλιβιζάτου, Δημήτρη Ιμπραήμ, Λεωνίδα Λουλούδη, Δήμου Τσαντίλη, Στάθη Κουρνώτη, Δημήτρη Οικονόμου και Σάκη Κοθρουζίδη.

Γεράσιμος ΚΟΥΖΕΛΗΣ / Δημήτρης ΧΡΙΣΤΟΠΟΥΛΟΣ (επιμ.), *Ιδιότητα του πολίτη: πολιτικός λόγος, ιστορία και κανόνες σε συγκριτικές προοπτικές*, Πατάκης, Αθήνα 2012, 288 σ.

Συλλογικός τόμος που περιλαμβάνει κυρίως ελληνικές αλλά και ξένες συμ-

βολές, δομημένος σε τέσσερα μέρη: «Η ιδιότητα του πολίτη στην Ευρώπη: κτήση και απώλεια», «Ιστορία και συγκυρία της ελληνικής ιδιότητας του πολίτη», «Συγκριτικές προσεγγίσεις», «Η ιδιότητα του πολίτη μεταξύ των δικαιωμάτων και αποκλεισμών».

Κωνσταντίνος ΠΑΠΑΓΕΩΡΓΙΟΥ (επιστ. διεύθ.), *Ο Ιερεμίας Μπένθαμ και η Ελληνική Επανάσταση*, εισαγ.-επιμ. Κων. Παπαγεωργίου / Φιλήμων Παιονίδης, μτφρ.-σχολιασμός Φιλήμων Παιονίδης / Κων. Παπαγεωργίου / Ανδρέας Τάκης / Γιάννης Τασόπουλος, Ίδρυμα της Βουλής των Ελλήνων για τον Κοινοβουλευτισμό και τη Δημοκρατία, Αθήνα 2012, 257 σ.

Αντικείμενο του τόμου είναι η διερεύνηση της σχέσης του βρετανού φιλοσόφου και νομομαθούς Μπένθαμ με τις πρώτες ελληνικές κυβερνήσεις και το Σύνταγμα της Επιδάουρου. Υποστηρικτής της πολιτικής και εθνικής χειραφέτησης των υπόδουλων λαών έγραψε διάφορα δοκίμια, παρατηρήσεις και επιστολές με αφορμή την Ελληνική Επανάσταση. Ο τόμος έρχεται να προσθέσει νέα στοιχεία για την εμπλοκή του Μπένθαμ στα ελληνικά πράγματα.

Νικόλας ΣΕΒΑΣΤΑΚΗΣ / Γιάννης ΣΤΑΥΡΑΚΑΚΗΣ, *Λαϊκισμός, αντιλαϊκισμός και κρίση*, Νεφέλη, Αθήνα, 2012, 101 σ.

Κωνσταντίνος ΤΣΟΥΚΑΛΑΣ, *Ελλάδα της λήθης και της αλήθειας: από τη μακρά εφηβεία στη βίαιη ενηλικίωση*, Θεμέλιο, Αθήνα 2012, 234 σ.

Βιβλίο γεννημένο μέσα στην σημερινή συγκυρία της λεγόμενης κρίσης που προσπαθεί να ερμηνεύσει τις αιτίες και τις ιστορικές καταβολές της. Τα μέρη του τιτλοφορούνται: «Το επίμονο ιστορικό πλαίσιο», «Η "ιδιαιτέρη" ελληνική κοινωνία», «Το μεταλλασσόμενο ευρωπαϊκό περιβάλλον», «Πίσω στη σημερινή Ελλάδα» και «Το άδηλο αλλά ευσιώνο, ίσως, μέλλον».

ΙΣΤΟΡΙΑ ΑΡΧΑΙΑ

Eric W. ROBINSON, *Democracy Beyond Athens; Popular Government in the Greek Classical Age*, Cambridge University Press, 2011, 275 σ.

Παρουσιάζονται εκδοχές της «κλασικής δημοκρατίας» στην κεντρική Ελλάδα και την Πελοπόννησο, στην βορειοδυτική και ανατολική Ελλάδα. Αναλύεται η διάδοση της δημοκρατίας κατά την διάρκεια της κλασικής περιόδου, καθώς και η φύση και τα χαρακτηριστικά της εκτός Αθηνών.

ΜΕΣΑΙΩΝΙΚΗ

Πωλ BEN, *Όταν ο κόσμος μας έγινε χριστιανικός (312-394 μ.Χ.)*, μτφρ. Γιώργος Καράμπελας, Εστία, Αθήνα 2012, 199 σ.

Τα κεφάλαια αναφέρονται στον «Κωνσταντίνο: σωτήρα της ανθρωπότητας», τον Χριστιανισμό, την Εκκλησία, το «όνειρο της Μουλβίας γέφυρας, την πίστη του Κωνσταντίνου και την μεταστροφή του», τα κίνητρα της μεταστροφής του, την θέση του στην ιεραρχία της Εκκλησίας και τον χαρακτηρισμό που του δίνει ο συγγραφέας «πρόεδρος», τον αιώνα που συνυπάρχουν ο παγανισμός και ο Χριστιανισμός μέσα στην αυτοκρατορία, τον Χριστιανισμό που εντέλει θριαμβεύει. Ακόμα αναλύεται το θρησκευτικό αίσθημα ως πλειοψηφικό, η μοίρα των Εβραίων και η γέννηση του αντισημιτισμού. Τίθενται τα ερωτήματα εάν «Υπάρχει ιδεολογία;» και εάν «Έχει η Ευρώπη χριστιανικές ρίζες;».

Nicholas DOUMANIS, *Before the Nation; Muslim-Christian Coexistence and its Destruction in Late Ottoman Anatolia*, Oxford University Press, 2013, 225 σ.

Η καθημερινή ζωή των κοινοτήτων και η κοινωνική μνήμη, η κατάρα της Βαβέλ στην ύστερη Οθωμανική Ανατολία, η Οθωμανική Μπελ Επόκ (1890-1912) και πρακτικές των κοινοτήτων, λαϊκές λογικές της Ορθοδοξίας, η πίστη και το υπερφυσικό και τέλος, οι καταστροφές, ο εθνικισμός και τα χρόνια τω πολέμων 1908-1922.

Judith HERRIN / Guillaume SAINT-GUILLAIN, *Identities and Allegiances in the Eastern Mediterranean after 1204*, Ashgate, 2011, 347 σ.

Συλλογικός τόμος που περιλαμβάνει συμβολές διαφόρων εθνικοτήτων. Δομείται σε τέσσερα μέρη. Το πρώτο αντιμετωπίζει τα παρεπόμενα της Τέταρτης Σταυροφορίας, το δεύτερο αναφέρεται στις περιφέρειες του Βυζαντίου, το τρίτο καταγράφει το ενδιαφέρον της Δύσης (Γένοβα, Πίζα, Βενετία) και το τέταρτο κλείνει με τα Συμπεράσματα.

Hakan YIOMAZ / Cagla E. AYKAC, *Perceptions of Islam in Europe; Culture, Iden-*

tity and the Muslim "Other", I. B. Tauris, Λονδίνο 2012.

ΝΕΩΤΕΡΗ

Chryssanthi AVLAMI (επιμ.), *L'Antiquité grecque au XIXème siècle. Un exemplum contesté?*, πρόλ. Pierre Vidal-Naquet, L'Harmattan, Παρίσι 2000, 347 σ.

Συλλογικός τόμος που περιλαμβάνει τις συμβολές των Francois Hartog, Olivier Remaud, Yvon Garlan, Χρυσάνθης Αβλάμη, Marc Chantemilant, Veronique Fabbri, Christiane Mauve, Laurent Fedi, Luciano Canfora, Georges Navet, Michel Constantini, Νίκου Σιγάλα, Χαράλαμπου Ορφανού, Edith Parmentier-Morin, Philippe Brunet.

Chryssanthi AVLAMI / Jaime ALVAR / Mirella ROMERO RECIO (επιμ.), *Historiographie de l'antiquité et transferts culturels; Les histoires anciennes dans l'Europe des XVIIIe et XIXe siècles*, Rodopi, Amsterdam-New York 2010, 347 σ.

Παρεμβάσεις σε συνέδριο που διοργανώθηκε τον Οκτώβριο 2005 στο Πανεπιστήμιο Κάρλος της Μαδρίτης. Ο τόμος περιλαμβάνει τις παρεμβάσεις των Χρυσάνθης Αβλάμη, Davide & Adrianna Zangara, Chantal Grell, Giuseppe Cambiano, Clelia Martinez Maza, Claude Mosse, Παρασκευά Ματάλα, Pascal Payen, Ιωάννη Κουμπουρλή, Fernando Wulff Alonso, Antonio Gonzales, Michel Espagne, Gerard Laudin, Oswyn Murray, Jaime Alvar, Jurgen von Ungern-Sternberg, Mirella Romero Recio, Fernando Romero Gomez, Jesus Salas Alvarez.

Οντέτ Βαρών-Βασάρ, *Η ανάδυση μιας δύσκολης μνήμης: κείμενα για τη γενοκτονία των Εβραίων*, Εστία, σειρά: Ιστορία και πολιτική, Αθήνα 2012, 230 σ. Δεκαεπτά κείμενα που πραγματεύονται ποικίλες όψεις της «δύσκολης» μνήμης τόσο σε θεωρητικό επίπεδο όσο και με συγκεκριμένες προσεγγίσεις και παραδείγματα μέσα στο διεθνές πλαίσιο και το ελληνικό περιβάλλον. Ενδεικτικά παρατίθενται ορισμένα: ο παράνομος Τύπο της Κατοχής και η εκτόπιση των Εβραίων, η προβληματική των μουσείων της γενοκτονίας και της αντίστασης σύμφωνα με το ευρωπαϊκό και το αμερικάνικο μοντέλο, κινηματογραφικές μαρτυρίες για τη γενοκτονία των Ελλήνων Εβραίων, ιστορίες στρατοπεδικής αιχμαλωσίας στην ιστορία και την λογοτεχνία, η ιταλική αλληλεγγύη στους Εβραίους της Θεσσαλονίκης, η εκτόπιση των Εβραίων της Θεσσαλονίκης, ταξίδι μνήμης στη σεφαραδί-

τική Θεσσαλονίκη, ζητήματα διαχείρισης της μνήμης, των επετείων, των εκδόσεων, της ιστοριογραφίας.

Rebecca BRYANT / Yannis PAPADAKIS (επιμ.), *Cyprus and the Politics of Memory; History, Community and Conflict*, I. B. Tauris, Ν. Υόρκη 2012, 275 σ.

Τα κείμενα παρουσιάστηκαν για πρώτη φορά τον Νοέμβριο 2008 σε συνέδριο στο Peace Research Institute Oslo (PRIO) Cyprus Centre με τον τίτλο: «Ένα νησί, πολλές ιστορίες. Θεωρώντας τις πολιτικές του παρελθόντος στην Κύπρο». Ο τόμος περιλαμβάνει δέκα παρουσιάσεις των Rebecca Bryant, Γιάννη Παπαδάκη, Mete Hatay, Σταυρούλας Φιλίππου, Αντρέα Παναγιώτου, Ευρώπης Χατζηπαναγιώτου, Aybil Goker, Susan Pattie, Πίτερ Λοϊζου, Mehmet Ratip και Κάτιας Γαλαταριώτου.

Benjamin C. FORTNA / Stefanos KATSIKAS / Dimitris KAMOUZIS / Paraskevas KONORTAS, *State-Nationalisms in the Ottoman Empire, Greece and Turkey; Orthodox and Muslims, 1830-1945*, Routledge, Λονδίνο-Ν. Υόρκη 2013, 248 σ.

Δέκα κείμενα των Benjamin C. Fortna, Δημήτρη Καμούζη, Στέφανου Κάτσιακα, Παρασκευά Κονόρτα, Elcin Macar, Samim Akgonul και Ayhan Aktar.

Artemis COOPER, *Patrick Leigh Fermor: An Adventure*, John Murray, 2012.

Μια βιογραφία του Πάτρικ Λη Φέρμορ (1915-2011) που υπήρξε ήρωας του Β' Παγκοσμίου Πολέμου (η δράση του στην Κρήτη πέρασε στην πλευρά του μύθου) αλλά πάνω από όλα είναι παγκοσμίως γνωστός ως ο μεγαλύτερος ταξιδιωτικός συγγραφέας του καιρού μας, χάρη στην προπολεμική του περιήγηση με τα πόδια στην Ευρώπη. Θαυμαστής της Ελλάδας, χαρισματικός και πολυμαθής παρουσιάζεται ζωντανά μέσα από τις σελίδες του βιβλίου.

Loring M. DANFORTH / Riki van BOESCHOTEN, *Children of the Greek Civil War; Refugees and the Politics of Memory*, The University of Chicago Press, Σικάγο-Λονδίνο 2012, 329 σ.

Τοποθέτηση του θέματος, η εκκένωση των παιδιών προς την Ανατολική Ευρώπη, και οι παιδουπόλεις της βασίλισσας Φρειδερίκης αποτελούν το πρώτο μέρος. Ιστορίες-μαρτυρίες των προσφυγόπουλων της Ανατολικής Ευρώπης και παιδιών των παιδουπόλεων φτιάχνουν το δεύτερο. Το τρίτο αναφέρεται στους πρόσφυγες

και την αδύνατη επιστροφή, τις κοινότητες της μνήμης και αφηγήσεις της εμπειρίας, και τις πολιτικές της μνήμης: η δημιουργία ενός παρελθόντος με νόημα.

Lisa DICOMITIS, *Cyprus and its Places of Desire; Cultures of Displacement Among Greek and Turkish Cypriot Refugees*, I.B. Tauris, 2012, 229 σ.

Αναφέρεται σε ένα «ονειρεμένο» χωριό της Κύπρου που ταίρι του δεν έχει, για το θέμα των προσκυνητών και των τουριστών, των προσφύγων και των ντόπιων.

Stan DRAENOS, *Andreas Papandreou; the Making of a Greek Democrat and Political Maverick*, I.B. Tauris, Λονδίνο-N. Υόρκη 2012, 340 σ.

Μια βιογραφία του Ανδρέα Παπανδρέου που παρακολουθεί την ζωή του από τα νεανικά του χρόνια, τις σπουδές του, τις πολιτικές του νίκες έως τον «εκτροχιασμό» και την «ελεύθερη πτώση» και το τέλος του.

Μαργαρίτα ΔΡΙΤΣΑ, *Εμμανουήλ Ι. Τσουδερός 1882-1956: κεντρικός τραπεζίτης και πολιτικός*, Τράπεζα της Ελλάδος, Αθήνα 2012, 442 σ.

Στην Εισαγωγή δίνονται επεξηγηματικά η βιογραφία και το περιγράμματά της. Στο πρώτο μέρος ακολουθούν τα βήματα του βιογραφούμενου από την γέννησή του το 1882 έως το 1925, που ξεκινούν από την Κρήτη, συνεχίζουν στην Αθήνα, επιστρέφουν στο Ρέθυμνο, τον φέρνουν στο Παρίσι, το Λονδίνο και πάλι στην Αθήνα. Από την διπλωματία και την συμμετοχή σε διεθνείς οργανισμούς περνά στην πολιτική για να μεταπηδήσει αργότερα στον τραπεζικό τομέα. Το δεύτερο μέρος αναφέρεται στα χρόνια 1927-1939, οπότε συνδέει την πορεία του με την Τράπεζα της Ελλάδος από την ίδρυσή της. Αναλύεται η σχέση Αλεξάνδρου Διομήδη και Τσουδερού. Μετά την Μεγάλη Κρίση και την Ύφεση, η διοίκηση της Τράπεζας της Ελλάδος περνά στα χέρια του Τσουδερού που έχει να αντιμετωπίσει τον διακανονισμό χρέους σε συνάρτηση με τις πολιτικές εξελίξεις. Παρουσιάζονται η θητεία του στην Τράπεζα και η στάση του απέναντι στους εργαζόμενους, τους πολιτικούς και τραπεζικούς. Δεν υπακούει στο μεταξικό καθεστώς και συγκρούεται. Το τρίτο μέρος αναφέρεται στην επιστροφή του στον πολιτικό στίβο το 1941 έως τον θάνατό του. Βιογραφική μελέτη με πλούσιο φωτογραφικό υλικό και βιβλιογραφία.

Βαγγέλης ΚΑΡΑΓΙΑΝΝΗΣ / Στρατής ΜΟΛΙΝΟΣ, *Μυτιλήνη 1912*, εκδ. Μύθος, Αθήνα 2012, 127 σ.

Κώστας ΚΑΤΣΑΠΗΣ, *Ήχοι και απόηχοι: κοινωνική ιστορία του ροκ εν ρολ φαινομένου στην Ελλάδα, 1956-967*, Ιστορικό Αρχείο Ελληνικής Νεολαίας/Κέντρο Νεοελληνικών Ερευνών ΕΙΕ, Αθήνα 2007, 458 σ.

Τα μέρη της μελέτης τιτλοφορούνται: «Η ανάδυση του ροκ εν ρολ ως αυτόνομου μουσικού είδους», «Η έλευση του ροκ εν ρολ στην Ελλάδα», «“Ήδονικοί ρυθμοί” σεξουαλικές διαστάσεις του ροκ εν ρολ», «Μια νεολαία “παραστρατημένη”»: ροκ εν ρολ και νεανική παραβατικότητα», «“Ανέστησαν το ροκ...”»: η τομή των “γιεγιέδων”», και «Εξαμερικανισμός της νεολαίας; Πολιτικές διαστάσεις του ροκ εν ρολ». Αντί Επιλόγου «This is the end...». Περιλαμβάνει πηγές και βιβλιογραφία, φωτογραφίες, κατάλογο πινάκων, διαγραμμάτων και σχημάτων, χρονολόγιο και ευρετήριο.

Γιάννης ΚΟΥΜΠΟΥΡΛΗΣ, *Οι ιστοριογραφικές οφειλές των Σπυρίδωνα Ζαμπέλιου και Κωνσταντίνου Παπαρρηγόπουλου: η συμβολή Ελλήνων και ξένων λογίων στη διαμόρφωση του τρίσημου σχήματος του ελληνικού ιστορισμού (1792-1846)*, Τμήμα Νεοελληνικών Ερευνών/Ινστιτούτο Ιστορικών Ερευνών ΕΙΕ, Αθήνα 2012, 597 σ., σειρά: Βιβλιοθήκη Ιστορίας των Ιδεών ΙΙ.

Στην Εισαγωγή τοποθετείται ο πρώιμος και ο ώριμος Παπαρρηγόπουλος και οι «γενεολογίες περί της συγγραφής μιας εθνικής ιστορίας των Ελλήνων». Το πρώτο κεφάλαιο θέτει το ιστοριογραφικό και το θεωρητικό πλαίσιο της συγγραφής των πρώτων εθνικών ιστοριών της Ελλάδας (οι θέσεις των φιλελλήνων απέναντι στο 1821, καινοτομίες των ιστοριογράφων ρομαντικών καταβολών). Στο δεύτερο συναντάμε τον Σουαζέλ Γκουφιέ με την ιστορία των νεότερων Ελλήνων ως ιστορία ανυποταγής στον Οθωμανό κατακτητή και στο τρίτο τους Γάλλους Μπορό ντε Σαν-Βενσάν, Κλωντ Ντενί Ραφενέλ και Αμπέλ Φρανσουά Βιλμαίν της περιόδου 1821-1825. Το τέταρτο περνά στην ελληνική συμβολή των Ζαλλώνη, Ρίζου Νερουλού Φιλήμονα που διερευνά την μετατόπιση από τον μύθο του φαναριώτικου κράτους εν κράτει στο σχήμα της εθνικής τελεολογίας. Στο πέμπτο κεφάλαιο, ο Τζέημς Έμερσον και η πρώτη συγγραφή μιας ευρείας κλίμακας «ιστορίας της Ελλάδας». Ο Γιόχαν Βίλχελμ Τσινκάιζεν και η θεωρητική θεμελίωση της συγγραφής μιας γενικής και

πλήρους «ιστορίας του ελληνικού έθνους» στο έκτο. Στο έβδομο, ο Γκέοργκ Λούντβιχ φον Μάουρερ και η έμφαση στην ιστορία των θεσμών και η παραλλαγή του σχήματος. Στο επόμενο παρουσιάζονται οι επιστήμες της ιστορίας, της εθνολογίας και της γλωσσολογίας στην υπηρεσία της νομιμοποίησης των γεωπολιτικών αιτημάτων του ελληνικού αλυτρωτισμού με τον Συπριέν Ρομπέρ. Στο ένατο και τελευταίο κεφάλαιο βρίσκεται ο Τζωρτζ Φίνλεϋ και η ιστορία της Ελλάδας ως ιστορία των πολιτικών θεσμών του ελληνικού λαού. Με τον «Αντί Επιλόγου: περί Βυζαντίου, ερμηνευτικών σχημάτων και εθνικού αφηγήματος», κλείνει η ογκώδης μελέτη της ελληνικής ιστοριογραφίας. Η Βιβλιογραφία ιδιαίτερα πλούσια καλύπτει 30 σελίδες.

Ειρήνη ΛΑΓΑΝΗ / Μαρία ΜΠΟΝΤΙΛΑ (επιμ.), *«Παιδομάζωμα» ή «παιδοσώσιμο»; Παιδιά του Εμφυλίου στην Ανατολική και Κεντρική Ευρώπη*, Επίκεντρο, Θεσσαλονίκη 2012, 380 σ.

Καρπός συνεδρίου που πραγματοποιήθηκε στο Φερικχαρτσούργκο: ο Πρόλογος ανήκει στην Ειρήνη Λαγάνη, κείμενα στους Ήλιο Γιαννακάκη και Μαρία Μποντίλα και οι Παρεμβάσεις στους Ειρήνη Λαγάνη, Ιάκωβο Μιχαηλίδη, Pavel Hradecny, Ανθούλα Μπότου, Stefan Troebst, Ευτυχία Βουτυρά και Αίγλη Μπρούσκου, και Loring H. Danforth. Ο τόμος περιλαμβάνει φωτογραφικό ένθετο, δέκα μαρτυρίες, αυτοβιογραφικές παρουσιάσεις από σχολικά τετράδια, βιογραφικά παιδιών, δασκάλων και «μανάδων», ευρετήριο ονομάτων και όρων.

Μαύρη Βίβλος της Κατοχής / *Schwarzbuch der Besatzung*, γ' εκδ., Αθήνα 2012, 126 σ.

Για τις πολεμικές αποζημιώσεις και επανορθώσεις και για τα αιματηρά στρατόπεδα, τα Καλάβρυτα, το Κομμένο Άρτας, την επαρχία Βιάννου και Ιεράπετρας Κρήτης, το Δίστομο.

Stratos MYROGIANNIS, *The Emergence of Greek Identity (1700-1821)*, Cambridge Scholars Publishing, 2012, 209 σ.

Ο Πρόλογος έχει τον τίτλο «Παλιά κρασιά σε νέα μπουκάλια: Διαφωτισμός και έθνος». Το πρώτο κεφάλαιο πραγματεύεται θεωρητικά ζητήματα μεθοδολογίας και ορισμών, το δεύτερο χαρτογραφεί τον χώρο, μετρά τον χρόνο παλαιών ενδιαφερόντων 1700-1760, το τρίτο διερευνά την εικόνα των ίδιων των Ελλήνων που μπαίνει σε κίνηση μεταμορφώνοντας την έννοια γένος 1760-1800, και το

τέταρτο αναφέρεται στον Πεφωτισμένο ελληνικό Διαφωτισμό 1800-1821. Το Συμπέρασμα καταγράφει την μεταλλαγή της εικόνας του εαυτού των Ελλήνων.

Alexandros NAFPLIOTIS, *Britain and the Greek Colonels; Accommodating the Junta in the Cold War*, I.B. Tauris, Λονδίνο-Ν.Υόρκη 2013, 307 σ.

Έρευνα βασισμένη κατά κύριο λόγο σε διδακτορική διατριβή στο LSE, παρακολουθεί τις σχέσεις της Μ. Βρετανίας με την Χούντα των Συνταγματαρχών από το 1968 που δεν άλλαξε πολιτική «Business as usual», το 1969 που μπήκε σε νέα εποχή σχέσεων, το 1970 με δύσκολα διλήμματα, το 1971 σε αναζήτηση ενός νέου πνεύματος, το 1972 όπου κυριάρχησε ο πραγματισμός, το 1973 με την κυριαρχία των γεγονότων και το τέλος της Χούντας το 1974.

Alan OGDEN, *Sons of Odysseus; SOE Heroes in Greece*, Bene Factum Publishing, 2012, 347 σ.

Περιλαμβάνει μια γενική επισκόπηση για το SOE και αναφέρεται στην δράση του κατά γεωγραφικά διαμερίσματα: Ρούμελη και Αττική, Ήπειρο, Θεσσαλία και Εύβοια, Μακεδονία, Θράκη, Πελοπόννησο, και Κρήτη. Το βιβλίο κλείνει με αναστοχασμούς και το Παράρτημα I περιέχει αναφορές για την παρουσία του στα ελληνικά νησιά, το Παράρτημα II σημειώσεις για τα ελληνικά και τις βασικές πηγές και το Παράρτημα III τις βασικές γερμανικές αντι-αντιστασιακές αποστολές.

Ayse OZIL, *Orthodox Christians in the Late Ottoman Empire; A Study of Communal Relations in Anatolia*, Routledge, Σειρά: SOAS/Routledge Studies on the Middle East, 2012, 208 σ.

Μελέτη που αναφέρεται τους χριστιανούς υπηκόους της οθωμανικής Αυτοκρατορίας, διασυνδέοντας την ελληνική με την οθωμανική ιστορία που συχνά ερευνά τους πληθυσμούς και τις κοινότητες χωριστά και ανεξάρτητα. Έργο που στοχεύει να φωτίσει την κοινή συμβίωση εθνοτήτων.

Umut Ozkirimli, *Θεωρίες του εθνικισμού: μία κριτική προσέγγιση*, επιμ. & προλεγόμενα Αλέξης Ηρακλείδης, μτφρ. Ιουλία Πεντάζου, Ι. Σίδερης, Αθήνα 2011, 317 σ.

Το πρώτο κεφάλαιο περιλαμβάνει τους στόχους, τη δομή και τις βιβλιογραφικές προτάσεις, το δεύτερο μια ιστορική επισκόπηση των λόγων και των συζητήσεων περί εθνικισμού, το τρίτο αναφέρεται και εξηγεί τον Αρ-

χεγονισμό, το επόμενο τον Μοντερνισμό, το πέμπτο τον Εθνοσυμβολισμό, το έκτο προτείνει νέες προσεγγίσεις στην μελέτη του εθνικισμού και το έβδομο κάνει μια κριτική αποτίμηση, προτείνει ένα νέο αναλυτικό πλαίσιο μελέτης.

Παναγής ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΠΟΥΛΟΣ, *Τεχνολογικές καταστροφές και πολιτικές του κινδύνου. Παλινδρομήσεις του κοινωνικού εκσυγχρονισμού στην Ελλάδα 1947-2000*, Πόλις, Αθήνα 2013, 483 σ. Η ναυτική τραγωδία του «Χειμάρρα» στον Ευβοϊκό Κόλπο το 1947, το ναυάγιο του «Ηράκλειον» στη Φαλκονέρα, λίγο πριν από το πραξικόπημα των Συνταγματαρχών, το πολύνεκρο δυστύχημα του «Εξπρές Σάμινα» στις Πόρτες της Πάρου στο ξεκίνημα του 2000, είναι τρεις τεχνολογικές καταστροφές που συμπίπτουν με σημαντικά πολιτικά γεγονότα. Αναδεικνύουν τις κοινωνικές δυναμικές και φέρνουν στην επιφάνεια λανθάνουσες σχέσεις εξουσίας. Η κοινωνιολογική προσέγγιση των δυστυχημάτων ανασύρει κρυμμένες όψεις της κοινωνικής ζωής, υπόγειες πολιτισμικές διεργασίες και ανθρώπινες προσδοκίες που δύσκολα διατυπώνονται στον δημόσιο πολιτικό λόγο. Η μελέτη της σχέσης κράτους-αγοράς-πολιτών, τον δημόσιο σκανδαλισμό, την οδύνη, την ανασφάλεια και την ταυτότητα «θύματα, εντοπίζονται ιδιάζοντα στοιχεία κοινωνικού εκσυγχρονισμού και αναδεικνύεται η αναπάντεχη υποχώρηση παλαιών ταυτοτήτων προς όφελος νέων μορφών συνεργασίας και συλλογικής διεκδίκησης.

Δέσποινα Ι. ΠΑΠΑΔΗΜΗΤΡΙΟΥ, *Τα χρόνια της κρίσης στον Μεσοπόλεμο: η ελληνική δημόσια συζήτηση*, εκδ. Ασίνη, Αθήνα 2012, 166 σ.

Στο πρώτο κεφάλαιο τίθενται τα ερωτήματα, η προβληματική της ιστορικής έρευνας και οι ερευνητικές υποθέσεις. Το δεύτερο εξετάζει τον χρόνο της πολιτικής, το τρίτο προσεγγίζει την κοινωνία και την πολιτική εξετάζοντας την μνήμη και το τραύμα. Το τέταρτο και τελευταίο κεφάλαιο αναφέρεται στην οικονομία και την πολιτική με διεθνείς όρους σε σχέση με την εσωτερική κρίση στην δημόσια συζήτηση, σε θέματα ανεργίας, διοίκησης και ήθους, και τις δανειακές υποχρεώσεις της Ελλάδας και τους ξένους πιστωτές.

Sotiris RIZAS, *The Rise of the Left in Southern Europe: Anglo-American Responses*, Pickering & Chatto, 2012, 237 σ.

Το ιστορικό και πολιτικό υπόβαθρο του 20ού αιώνα ακολουθεί συγκριτική

παρουσίαση των εξωτερικών σχέσεων της Μ. Βρετανίας με τις περιπτώσεις της Ελλάδας, της Πορτογαλίας, της Ισπανίας και της Ιταλίας, όπου παρατηρήθηκε η άνοδος της αριστεράς.

Ίρις ΤΖΑΧΙΛΗ, *Μπαϊντίρι 1922: μια ιστορία απώλειας*, Κοντύλι, Αθήνα 2012, 187 σ. Αυτοβιογραφική οικογενειακή αφήγηση που περιλαμβάνει την κοινοτική ζωή πριν το 1922, την Έξοδο, τις απώλειες ανθρώπων και τόπων, τα ταξίδια προς νέους προορισμούς εγκατάστασης.

Ιωάννης ΦΑΚΗΣ, *Ενθυμήματα ζωής*, επιμ. Απόστολος Ι. Φακής, 2012, 192 σ. Αυτοβιογραφικό κείμενο του ολιγογράμμου Ιω. Φ. Φακή (1900-1997), γεννημένου στην Κρανέα (Κρανιά) Ελασσόνας. Αναφέρεται στην περίοδο της Τουρκοκρατίας στην γενέτειρά του έως το 1912, περιγράφει την μικρασιατική εκστρατεία από την Σμύρνη έως την οπισθοχώρηση στο Αφιόν Καραχισάρ, όπως την έζησε, συμπεριλαμβανομένου ενός χρόνου αιχμαλωσίας. Παραδίδει βιωματικές πληροφορίες για τον Μεσοπόλεμο, την ιταλική και τη γερμανική Κατοχή, γεγονότα από την Αντίσταση και τον Εμφύλιο.

Χαρίλαος Τρικούπης: *έκθεση ιστορικών κειμηλίων της οικογένειας Τρικούπη*, Βουλή των Ελλήνων, Αθήνα 2012, 125 σ.

Marios HATZOPOULOS, «Oracular Prophecy and the Politics of Topplig Ottoman Rule in South-East Europe», ανάπτυπο από *The Historical Review/ La Revue Historique* VIII (2011) σ. 96-116.

Μετά την πτώση της Κωνσταντινούπολης, το θρησκευτικό σύστημα της ορθόδοξης κοινότητας αφενός νομιμοποίησε την κατάκτηση, αλλά συγχρόνως αμφισβήτησε το οθωμανικό κατεστημένο. Μια μεσαιωνική παράδοση έχει χαρακτήρα θρησκευτικοπολιτικό, μύθοι βεβαίωναν ότι η κατάσταση της υποταγής ήταν αναστρέψιμη, και χρησίμευσαν στον ξεσηκωμό των Ορθοδόξων.

Catherine VOLPILHAC-AUGER, *Ο Montesquieu εγκυκλοπαιδιστής*, μτφρ. Γιώργος Κουζακιώτης / Γιώργος Τόλιας, Τμήμα Νεοελληνικών Ερευνών / Ινστιτούτο Ιστορικών Ερευνών ΕΙΕ, Αθήνα 2012, 132 σ.

Δίγλωσση έκδοση, ελληνικά-γαλλικά, της ετήσιας διάλεξης 2011, που δίνεται στην μνήμη του Κ. Θ. Δημαρά.

Επιμέλεια Έλλη Δρούλια